

KAPESNÍ

ATLÁSEK

2. vydání

Ptáci našich měst

Jan-Michal
Mleziva

ilustrace
Inka Delevová

triton

97

Sojka obecná

(nestěhovavá)

Sojka je známá svými modročernobíle pruhovanými pírky na křídlech. Jejich svazek s oblibou nosívali za kloboukem myslivci. Sojka má také nápadný černý proužek pod očima. A jinak – kromě černého a bílého peří v ocasní části těla a na křídlech – u ní převažuje už jen oranžovohnědé zbarvení. To může mít u některých sojek nádech došeda. Sojka je velká jako holub. Umí napodobovat různé zvuky, dokonce i lidskou řeč. V péči o své peří využívají sojky mravenců. Jemně je uchopují do zobáku a vystrašení mravenci vystřikují do sojčího peří svůj jed, který tam působí očištně. Sojka je milovníkem žaludů, a dokonce si je uschovává na zimu.

Sýkora koňadra

(nestěhovavá)

Sýkorky asi každý pozná, obzvláště pak ten, kdo v zimě pozoruje dění v krmítku. Že jsou to skutečně ony, sýkory, prozradí jejich nápadně bílá peříčka na obou lících a do žluta zbarvené peří na prsou a na břišku. A jelikož sýkorky nejsou žádné samotářky, přilétají ke krmítku v hojném počtu. Dovnitř pak zalétne většinou jen jedna, vmžiku se zobne sousto a ihned uvolňuje místo další družce.

Svým hbitým střídáním, ale také barevností dokážou rozveselit posmutnělou zimní náladu. Na světě žije několik druhů sýkorek, u nás se však nejčastěji setkáváme se dvěma – se sýkorou koňadrou a se sýkorou modřinkou. Rozlišíme je snadno.

Sýkora modřinka

(nestěhovavá)

Vrabec domácí (nestěhovavý)

Vrabce, ptáka velkého asi jako sýkora, znal ještě před pár lety každý. Na náměstích lidé krmili hejna vrabčáků drobký pečiva, vrabci byli vidět v zahradách a na dvorech.

Dnes už vrabce jen tak nespatříme.

Trávníky se neustále sečou, takže se vrabčům

nedostává semen, kterými se převážně živí. A také zmizela hustá křoví, v nichž by se vrabci mohli ukrýt. Když máme štěstí a na vrabce narazíme, zaslechneme často čírikání: čim, čim. Jejich strakaté, dohněda laděné zbarvení je dokáže dobře maskovat.

Samečkově peří bývá vybarveno jasněji a výrazněji. Navíc se sameček od samečky liší i černými peříčky pod krkem. Zobák mají vrabci krátký.

Holub domácí

(nestěhovavý)

Holubi žijící volně ve městech jsou vlastně potomky těch, které lidé dříve chovali v holubnicích a které pojídali. Svým zbarvením se holubi od sebe většinou příliš neliší. Pokud mezi nimi spatříme jedince jinak zbarvené, jedná se nejspíš o holuba, jehož předci zdivočeli teprve nedávno. Holubi jsou totiž stále ještě chováni, někteří pro okrasu, jiní pro maso. Podobně jako třeba u psů, existují také různá holubí plemena, která se vzájemně nepodobají. Když však holub zdivočí a začne žít volně, jeho potomci čím dál více ztrácejí výjimečnou podobu. Pak takové prapraprapramládě bílého plemene už vypadá jako obyčejný holub domácí.

Hrdlička zahradní

(nestěhovavá)

Hrdlička se hodně podobá holubovi. Oproti němu je však štíhlejší a má delší ocas. Hrdličku zcela jistě poznáme podle černého proužku za krkem. Většinou si hrdličky nevšimneme, protože šedohnědá barva peří ji natolik maskuje, že s okolím splývá. Ale zato na sebe upozorní svým houkáním „gu gu gu“. Pokud bychom čekali na „cukrú, cukrú“, nedočkali bychom se. Hrdlička zahradní totiž necukruje. To umí jiný druh – hrdlička chechtavá, kterou lidé chovají v klecích anebo voliérách. Hrdličky žijí v párech, a tak můžeme vidat vedle sebe samečka i samičku. O mláďata se starají společně a krmí je zvláštním mlékem, které se jim tvoří ve voleti pod krkem.

Kos černý (částečně stěhovavý)

Černého ptáka se žlutým či oranžovým zobákem jen tak nepřehlédneme. Považujeme ho za všeobecně známého a domníváme se, že se dá poznat vždycky. Jenže ve skutečnosti to tak jednoduché není. Černé zbarvení má totiž jen sameček, zatímco kosice je zbarvena dohněda. Na zimu odlétají kosí samičky do teplých krajín, proto také v krmítku zahlédneme vždy jen černého samečka. A zajisté si všimneme jeho drzé chování. Odhání ostatní ptáky, jako by krmení bylo jen pro něj. To je tím, že kosové žijí převážně sami a s druhými koso se nedruží. Jedině se svou samičkou je kosák ochoten sdílet místo k životu.

Špaček obecný *(stěhovavý)*

Špačka si leckdo plete s kosem, neboť je také černý a má žlutý zobák. Můžeme ho však snadno odlišit. Je menší než kos, jeho zobák je hodně špičatý, má růžové nohy, jeho peří se kovově leskne a zblízka jsou na něm patrné světlé tečky. Liší se také svou chůzí. Špaček totiž neposkakuje po obou nohách, ale vykračuje si podobně jako havran, pěkně nožku před nožku. Ani špaččí zpěv není tak krásný jako zpěv kosí. Zato však umí špaček napodobovat zvuky jiných ptáků a dokáže opakovat mluvená slova. Špačci se rádi shlukují do hejn, která v létě dokáží poničit úrodu třešní, rybízu nebo vína. Na zimu odlétají špačci do teplejších zemí.

Strakapoud velký *(nestěhovavý)*

(nestěhovavý)

Strakapoud, který je velký jako špaček, se často ozývá hlučným klováním do kůry stromu, pokouší se v ní totiž nalézt potravu. Dlouhým jazykem pak dokáže ze škvírky vyštouřit všelijaký hmyz i jeho larvy. Na jaře ale můžeme být svědky,

jak strakapoud bubnuje třeba i do plechového okapu. Takto se však chová jen sameček a láká tím samičku. Samečka také poznáme podle červené skvrny na týlu, to znamená vzadu na hlavě. Jinak jsou sameček a samička, tedy obě pohlaví, k nerozeznání. Nápadné je jejich strakaté černobílé zbarvení po celém těle, výjimkou je pouze červenavé peří na spodní straně u ocasu. Ten jim slouží také coby opěra.